

# Taktické cvičení svazku PVO s bojovou střelbou

V letech 1971 začalo se u vojsk PVO států — účastníků Varšavské smlouvy s organizováním taktických cvičení svazků PVO s bojovou střelbou protiletadlových raketových útvarů a stíhacího letectva. Bylo to nutné z hlediska všestranné přípravy tak velkých svazků, jako je divize a sbor PVO k vedení bojové činnosti ve složitých podmínkách soudobé války. Pravděpodobný nepřítel disponuje značnými silami vzdušného a kosmického napadení, pozůstávajícími převážně ze soudobých typů raket a letounů s vysokým stupněm bojové pohotovosti a také různými prostředky k vedení radioelektronického boje.

Činnost letectva nepřítele ve válce vedené jak s použitím, tak i bez použití jaderných zbraní bude mít zřejmě charakter hromadných náletů při velkých rychlostech, s použitím většího množství menších skupin letounů v krátkých časových obdobích odstupňovaných do výšky a hloubky, pod ochranou intenzivního rádiového rušení a s uplatněním různých druhů manévru v pásmech činnosti prostředků PVO. Značná pohyblivost sil, kterými nepřítel disponuje, dovoluje rychle měnit operační a taktický způsob činnosti.

V těchto podmínkách bojová činnost vojsk protivzdušné obrany států bude charakterizována mimořádným úsilím, náhlými změnami vzdušné situace, složitostí boje, rozmanitostí forem a způsobů jeho vedení, použitím různorodé a složité bojové techniky.

Abychom byli schopni vést takovou činnost, požaduje se u vojsk protivzdušné obrany mimořádně vysoká bojová pohotovost a dokonalý výcvik všech jejich příslušníků.

Jednou z hlavních součástí výcviku vojsk protivzdušné obrany je operačně taktická příprava. Slouží k neustálému zdokonalování velitelských návyků, k přípravě štábů, ke zvyšování znalostí a umění v ovládání bojové techniky, výzbroje a prostředků velení.

Zájmy všestranného zvyšování bojeschopnosti a bojové pohotovosti vojsk vyžadují neustálou pozornost k bojovému výcviku, především velitelských kádřů. Hlavním úkolem operačně taktické přípravy důstojníků vojsk protivzdušné obrany je získat pevné praktické návyky v místrném vedení bojové činnosti útvarů a jednotek, v jejich těsné součinnosti při řízení boje ve složitých podmínkách a maximálním využití bojových možností techniky a výzbroje.

V současných podmínkách nesmírně vzrostla úloha velitele jako organizátora boje. Složitost organizace bojové činnosti, velení vojskům a koordinace jejich činnosti vyžadují od velitelů hluboké znalosti, velkou pružnost a operativnost ve velení, umění předvídat vývoj událostí, aby bojový úkol mohl být splněn co nejefektivněji. Tyto požadavky se vztahují na všechny velitele a zvlášť na velitele svazků PVO. Dnešní sbor a divize PVO představují vševojskové svazky, které mají ve svém složení útvary a jednotky různých druhů vojsk a speciálních vojsk. Tyto svazky jsou předurčeny k obraně důležitých směrů, rajónů a objektů a tvoří základ systému PVOS jako celku. Právě na těchto stupních řeší se nejvíce otázky organizace a plánování bojové činnosti útvarů různých druhů vojsk PVO, jejich praktická součinnost a bezprostřední rozdělování cílů mezi PL raketová vojska a stíhací le-

tectvo, realizace operačně taktického manévru a základy centralizovaného velení vojskům. Proto má mimořádný význam příprava velitelů svazků PVO jako organizátorů boje a příprava štábů k bezpečnému řízení bojové činnosti vojsk.

Operačně taktickou přípravu vojsk organizujeme různými způsoby. V době míru jsou velmi důležitá cvičení s vojsky, podle jejichž výsledků můžeme hodnotit stav bojové pohotovosti a bojové připravenosti vojsk a dle toho vyvozovat patřičné závěry. To ovšem vyžaduje připravovat a provádět tato cvičení s reálným hodnocením vedení bojové činnosti v podmínkách co nejvíce se přibližujícím skutečnému boji.

Dosud měly možnost provádět bojové střelby jen jednotlivé jednotky a útvary PL raketových vojsk a stíhacího letectva. Taktická cvičení pluků (brigád) s bojovou střelbou probíhala na střelnicích za účasti omezeného počtu velitelských stanovišť a práce velitelů a štábů byla zaměřena hlavně na řízení boje a jednotek. Těchto cvičení se účastnili náčelníci druhů vojsk, velitelé svazků PVO byli zařazováni jako řídící střeleb.

Tento způsob výcviku vojsk, od jednoduchého ke složitějšímu, se v určité etapě plně osvědčil. Hlavní pozornost byla soustředěna na přípravu PL raketových oddílů ke splnění bojových úkolů, což přinášelo kladné výsledky. Úroveň taktické přípravy velitelů a štábů pluků a brigád a efektivnost splnění bojových střeleb se však rok od roku zvyšovaly. Avšak velitel a štáb divize neměli možnost ovlivňovat komplex otázek řízení vojsk. Proto bylo nutné organizovat taktická cvičení s bojovou střelbou na stupni divize PVO.

K tomuto cíli byly vypracovány metodické osnovy a vybudovány materiální podmínky na střelnicích. Potom byla uskutečněna zkušební cvičení (divizí, sborů), při nichž z počátku prováděly bojovou střelbu jen PL raketové útvary a teprve později byly přibrány i části stíhacího letectva. Konečně byl v plném rozsahu prověřován takový důležitý prvek v organizaci bojové činnosti, jakým je praktická součinnost mezi PL raketovými útvary a stíhacím letectvem v jedné zóně.

Při tomto cvičení byly vytvořeny co nejrealističtější podmínky napadení ze vzduchu útokem letounů — cíl z různých směrů a výšek při uplatňování manévru a akrobatických prvků v souhlase s taktickými zásadami pravděpodobného nepřítele. Současně se vypoustělo potřebné množství řízených reaktivních terčů LA-17 a raketových terčů RM-205, které byly v činnosti ve výškách od 300 do 20.000 m

při rychlostech do 2.000 km/h. Vše toto probíhalo ve velmi krátkém čase a při radiotechnickém rušení. Ke splnění střeleckých úkolů v takových podmínkách je nutný vysoký stupeň připravenosti a sladěnosti bojové činnosti svazku PVO.

Taktická cvičení sborů a divizí PVO s bojovými střelbami útvarů PL raketových vojsk a stíhacího letectva na střelnicích jsou vyšší formou operačně taktické přípravy svazků PVO k vedení bojové činnosti v soudobých podmínkách. Umožňují rozhodnou iniciativní činnost, dávají velitelům a štábům praxi v rozhodování při řešení jak operačně taktických, tak i palebných úkolů, zdokonalují formy a způsoby řízení boje v podmínkách těsné součinnosti s útvary letectva a přispívají k lepšímu poznání pravděpodobného nepřítele.

Taktická cvičení jako vyšší etapa výcviku a bojového sladení útvarů a svazků PVO zvyšují také morálně psychologickou přípravu příslušníků a velitelů všech stupňů a rozvíjejí schopnosti přijímat v krátké lhůtě zdůvodněná řešení, přibližující se reálným podmínkám. Na těchto cvičeních se prakticky prověřují ustanovení řádů a předpisů, různé takticko-technické výpočty, možnosti bojové techniky a výzbroje a také různé způsoby organizace a vedení boje. Podle jejich výsledků je možné hodnotit nejen úroveň přípravy útvarů u celého svazku, ale plně stanovit správnost teoretických předpokladů a metod výcviku vojsk, uplatňovaných při budování vojsk PVOs a organizaci protivzdušné obrany, ale také odhalit slabé složky v systému PVO a přijmout neodkladná opatření k odstranění nedostatků.

Hlavní cíl těchto taktických cvičení s bojovou střelbou je zabezpečit další zvyšování bojové pohotovosti a bojové připravenosti vojsk k odražení nenadálých úderů vzdušného nepřítele ve složitých podmínkách. Vzhledem k těmto okolnostem a také k tomu, že taktická cvičení svazků PVO s bojovou střelbou na střelnicích vyžadují značné materiální náklady a širší zapojení vojsk a techniky, je nutné každé takové cvičení organizovat zvlášť pečlivě a hlavní přípravné práce uskutečňovat v místech současné dislokace.

Taková cvičení probíhají podle plánu společných opatření spojených ozbrojených sil států — účastníků Varšavské smlouvy. Cvičení organizuje a řídí náčelník PVOs nebo jeho zástupce. S každým svazkem PVO je účelné organizovat taktická cvičení s bojovou střelbou útvarů na střelnici jednou za 2 až 3 roky. Tato cvičení stejně jako nové další formy vyžadují od velitelů, náčelníků štábů a náčelníků druhů vojsk

PVOS značně úsilí, iniciativu a tvůrčí přístup k řešení mnohých nepředvídaných otázek. Jsou však školou pro velitele svazků PVO a pomáhají všestrannému rozvíjení a zdokonalování jejich návyků při řízení boje.

Taktické cvičení sboru a divize PVO s bojovou střelbou je účelné zahájit v místech současné dislokace se zařazením sboru (divize) na plných počtech a zakončit je na střelnici splněním cvičných a bojových střelb určených PL raketových útvarů a stíhacího letectva podle jednoho taktického podkladu za přímého řízení velitele sboru (divize) PVO.

Téma a učební cíle cvičení nemohou být šablonou pro všechny svazky PVO daného státu. Určují se podle charakteru splněných bojových úkolů svazkem, podle rozsahu a zvláštností bojové činnosti, podle možnosti a taktiky činnosti pravděpodobného vzdušného nepřítele v dané oblasti, podle úrovně přípravy štábů a vojsk a také úkolů bojové přípravy v probíhajícím výcvikovém roce.

Přípravné práce štábu řídicího, rozhodčí služby, štábů a vojsk organizuje a kontroluje řídicí cvičení. Náčelník štábu řídicího organizuje rozpracování materiálů cvičení, výběr a přípravu rozhodčích, kontroly v přípravě štábů a vojsk na cvičení. K této činnosti přibírají se náčelníci druhů vojsk a služeb a jejich oddělení.

Velký význam má kvalitní rozpracování plánovacích dokumentů, ke kterým se počítají: kalendářní plán, záměr cvičení, plán jeho provedení, úkoly při cvičení, požadavky na přidělení letectva ke značkování vzdušného nepřítele, plán straníko-politické práce, plán týlového, odborného a bojového zabezpečení, plán činnosti rekognoskační skupiny a skupiny bezpečnosti letů při cvičení, plány a propočty k přesunům útvarů a jednotek, schéma řízení a spojení řídicího cvičení, hovorové tabulky a jiné pracovní dokumenty. Hlavním z nich jsou však plán přípravy, záměr a plán provedení cvičení.

Zkušenosti provedených taktických cvičení s bojovou střelbou ukazují, že kvalita jejich splnění v mnohém závisí na činnosti rekognoskační skupiny. Tuto vyčleňuje štáb PVOS s cílem stanovit podmínky k rozvíjení a přijímání útvarů a jednotek, k organizaci systému velení a řízení a k bezpečnosti letů na střelnici. Tyto úkoly plní skupina 1,5 až 2 měsíce před začátkem cvičení přímo na střelnici.

Taktické cvičení svazku PVO s bojovou střelbou má dvě období:

**1. období:** probíhá v prostoru stálé dislokace útvarů svazku PVO (na plných poč-

tech), ale bez bojových střelb. V tomto období doporučuje se procvičovat takové prvky jako uvedení vojsk do bojové pohotovosti s následujícím zavázáním jich do boje, mobilizační rozvinování útvarů a jednotek, vedení bojové činnosti s konkrétním nepřítelem v podmínkách použití zbraní hromadného ničení i radiotechnického rušení, obnovení narušeného uskupení a jiné otázky. Podle hodnocení vzdušného nepřítele a předpokládané jeho taktiky stanoví náčelník PVO úkoly. Řídicí cvičení a jeho štáb v průběhu tohoto období jsou na VS svazku, sledují činnost cvičících a řídí cvičení, zadávají učební otázky k praktickému procvičování, řídí činnost letectva napadajícího cvičící jednotky, nahrávají situaci, hodnotí činnost velitele a štábu svazku a také řídí činnost rozhodčích. Na konci tohoto období vytvoří se taktický předpoklad k přemístění svazku PVO do nového prostoru k provedení bojových střelb. K větší názornosti je účelné procvičit na konci tohoto období všechny otázky spojené s přemístěním svazku. S tímto cílem mohou se útvary a jednotky, účastníci se cvičení v 2. období, přemístit na záložní letiště nebo do postavení podle taktického námětu (se splněním postřelování vzdušných cílů, předání řízení sousedům atd.).

Po obdržení úkolu k vedení bojové činnosti v novém prostoru, velitel svazku PVO ujasní si úkol a vydá nutné rozkazy k přemístění. Štáb svazku provádí nutné propočty, zpracovává plán přeskupení, předává požadavky na přepravu a organizuje přemístění.

Ve vhodnou dobu na konci 1. období může řídicí cvičení uskutečnit krátký rozbor s cvičícím velitelem svazku a štábem řídicího a vydat pokyny k odstranění zjištěných nedostatků, které by mohly mít vliv na kvalitu splnění úkolů ve 2. období cvičení.

Doba trvání tohoto období může být 1 až 2 dny.

**2. období:** Svazek organizuje bojovou činnost v novém prostoru na střelnici. V tomto období doporučuje se procvičovat přípravu útvarů a jednotek, štábů, VS, stanovišť řízení a navádění ke splnění bojových úkolů v novém prostoru s provedením bojových střelb. Zvláštní pozornost třeba zaměřit na procvičování otázek praktické součinnosti PL raketových útvarů a stíhacího letectva v jedné zóně.

Vzdušné situace v tomto období vytváří se uměrně podmínkám rozmístění vojsk. V tomto období zařazují se na cvičení 2 až 3 PL raketové pluky (brigády) každý o 2 až 3 PL raketových oddílech, omezená část

technického oddílu, nejméně 1—2 letecké pluky, 1 radiotechnický pluk o 7—9 radiotechnických rotách. Zkušenosti z provádění podobných taktických cvičení potvrzují, že stav svazku, vyvedeného na cvičení v 2. období, zabezpečuje splnění stanoveného úkolu, přibližujícího se skutečným podmínkám a kromě toho v posádkách zůstává určité množství útvarů a jednotek k zabezpečení úkolů bojové pohotovosti.

Po příjezdu svazku PVO do prostoru střelnice, jeho velitel po všestranném zhodnocení situace vypracuje řešení k vedení bojové činnosti v novém prostoru. Po schválení řídicím cvičení určí se bojové úkoly útvarům a štáb zpracuje dokumenty k plánování bojové činnosti (seznam dokumentů určí štáb s výpočtem reálných možností operačních skupin štábů svazku a útvarů).

Na konci přípravného období na střelnici velitel svazku ohlásí řídicímu plnou pohotovost svazku k pokračování cvičení s bojovou střelbou. Bojová činnost na střelnici začíná bojovým poplachem a objevením se vzdušných cílů. Velitel po zhodnocení situace vydá rozkaz k uvedení útvarů svazku do bojové pohotovosti a přijme rozhodnutí k vedení bojové činnosti. Řídicí cvičení, jeho štáb a rozhodčí v tomto období kontrolují činnost velitelů a štábů v jednotlivých situacích, správnost přijatých rozhodnutí a výpočtů ke zničení vzdušných cílů, kvalitu splnění palebných úkolů, řízení útvarů a jednotek, součinnost se stíhacím letectvem v jedné zóně a dodržování bezpečnostních opatření při

bojových střelbách a další otázky bojové činnosti vojsk.

Zvláštní pozornost při tom se věnuje věrohodnosti radiolokačního zjišťování souřadnic letounů — cíl, vlastních stíhačů a řídicích radiolokačních terčů.

Druhé období trvá 2—3 dny a zakončí se předběžným rozbořem cvičení, cvičných a bojových střelb za přítomnosti zúčastněných účastníků cvičení, náčelníka střelnice a důstojníků instrukčních skupin.

Hlavním cílem rozboru je na základě důkladné analýzy průběhu cvičení a jeho výsledků zhodnotit stav bojové pohotovosti, úroveň přípravy útvarů a jednotek, připravenost velitelů a sladěnost štábů k plnění stanovených bojových úkolů. Správně provedený rozbor je důležitým prvkem v procesu přípravy velitelů a štábů. Kvalitní rozbor cvičení rozvíjí u cvičících kritický a tvůrčí vztah k vlastní činnosti a v konečném výsledku pomáhá zvyšovat úroveň bojové přípravy vojsk. Kromě toho má velký učebně výchovný význam a dává možnost veliteli osobně učit a přímo působit na podřízené důstojníky. To zavazuje řídicího cvičení a jeho štáb připravovat rozbor se vši pečlivostí a seriózností a provést jej poučně. Rozbor provádí osobně řídicí cvičení.

Cvičení svazků PVO s bojovou střelbou je důležité období v přípravě a v dalším zdokonalování vojsk jednotného systému protivzdušné obrany států — účastníků Varšavské smlouvy.

**Upraveno ze sovětského tisku**